

Azərbaycan Respublikası Əqli Mülkiyyət Agentliyinin 2018-ci ilin yekunları üzrə görülmüş işlər barədə Hesabatının qısa icmalı

2018-ci ildə ölkəmizdə aparılan struktur və iqtisadi islahatlar çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində əqli mülkiyyət sistemində əhəmiyyətli təşkilati və funksional dəyişikliklər baş vermişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin söyləri nəticəsində Azərbaycanın yeniləşməsinin, sosial-iqtisadi islahatların uğurla reallaşdırma qüdrətinə malik olmasının, iqtisadiyyatının diversifikasiyasının və innovativ inkişaf yolunun tərkib hissəsi kimi əqli mülkiyyət sahəsinin inkişafına yönəlmiş institusional islahatlar çərçivəsində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “İstehlak bazarına nəzarət, standartlaşdırma, metrologiya və əqli mülkiyyət hüquqları obyektlərinin mühafizəsi sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” 20 aprel 2018-ci il tarixli 5 nömrəli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının Müəllif Hüquqları Agentliyinin və Patent və Əmtəə Nişanları Mərkəzinin birləşmə formasında yenidən təşkilatı yolu ilə Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyi yaradılmışdır.

Struktur islahatlarının davamı olaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında” 30 iyul 2018-ci il tarixli 222 nömrəli Fərmanı ilə “Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyinin Nizamnaməsi” təsdiq edilmiş, Müəllif Hüquqları Agentliyinin tabeliyində olan Əqli Mülkiyyət Hüquqlarının Təminatı Mərkəzi və ləğv edilmiş Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində olan Respublika Elmi-Texniki Kitabxanası Əqli Mülkiyyət Agentliyinin tabeliyinə verilmiş və Agentliyin tabeliyində Patent və Əmtəə Nişanlarının Ekspertizası Mərkəzi yaradılmışdır. Nəticədə Əqli Mülkiyyət Agentliyi və tabeliyində olan Patent və Əmtəə Nişanlarının Ekspertizası Mərkəzi, Əqli Mülkiyyət Hüquqlarının Təminatı Mərkəzi və Respublika Elmi-texniki Kitabxanasından ibarət olan ixtisaslaşmış yığcam vahid dövlət qurumu yaradılmışdır. Yaradılmış dövlət strukturunun tərkib hissələri Əqli Mülkiyyət Agentliyi başda olmaqla zamanın çağırışlarına uyğun olaraq səmərəliliyin artırılması məqsədi ilə Respublika Elmi-texniki Kitabxanası istisna olmaqla, publik hüquqi şəxs qismində çıxış edirlər. Əqli Mülkiyyət Agentliyi Nizamnaməsinə uyğun olaraq, əqli mülkiyyət sahəsinin inkişafını təmin edən, bu sahədə vahid tənzimləməni və nəzarəti həyata keçirən və fəaliyyəti əlaqələndirən, işçiləri dövlət qulluqçularına və əməyin ödənilməsində mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına bərabər tutulan dövlət qurumudur. Dövlət başçısının rəhbərliyi altında sahə üzrə aparılan institusional islahat nəticəsində çalışan dövlət qulluqçularının sayı 43 nəfər, işləyənlərin ümumi sayı isə 32 nəfər azaldılaraq, il ərzində bir milyon 100 min manatdan artıq vəsaitə qənaət etmək mümkün olmuşdur. Dövlət büdcəsindən yalnız Əqli Mülkiyyət Agentliyinin dövlət qulluqçularına bərabər tutulan işçilərinin əməyi maliyyələşdirilir. Agentliyin saxlanma xərcləri və tabeliyində olan iki mərkəzin bütövlükdə fəaliyyəti özünümaliyyələşdirmə prinsipi əsasında həyata keçirilir.

Dövlət başçısının göstərişlərindən irəli gələn daha çevik, daha yığcam və daha məqsədyönlü struktur vasitəsi ilə sahələrin idarə edilməsi, şəffaflığın, səmərəliliyin və cavabdehliyin təmin olunması yeni yaradılmış Əqli Mülkiyyət Agentliyinin başlıca məqsədləri kimi onun qarşısında duran vəzifələri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmiş, Müəllif Hüquqları Agentliyinin əsas vəzifələri olan müəllif və oxşar hüquqların qorunması və təmin edilməsi, rəqəmli hüquqların idarə edilməsi və kontrafaksiya və piratçılığa qarşı mübarizə ilə yanaşı, sənaye mülkiyyəti obyektlərinin idarə edilməsi və bu idarəçiliyin zamanın müasir tələblərinə uyğun təşkil edilməsidir, patent və əmtəə nişanlarına dair müraciət edən şəxslər üçün dürüstlüyün, açıqlığın və şəffaflığın təmin edilməsidir. Bununla yanaşı, ərazisi azalmış, müxtəlif əlverişsiz yerlərə səpələnmiş, fondlarının müəyyən hissəsi itirilmiş və yarasız vəziyyətə salınmış, nəticədə istifadəçilərini və nüfuzunu itirmiş Respublika Elmi-texniki Kitabxanasının fəaliyyətinin müasir tələblərə uyğun yenidən qurulmasıdır.

Sənaye mülkiyyəti ilə bağlı qarşıdakı əsas prinsip elmi-tədqiqat nəticələri olan yeni texnologiyaların tətbiqinin təmin olunmasıdır, fayda gətirməsidir, cənab Prezidentin iqtisadi

sahədə apardığı islahatlar siyasətinə uyğun olmasıdır. Əqli mülkiyyət hər şeydən öncə innovasiyaların cəlb edilməsi, texnologiyaların tətbiqi, elmi-tədqiqat nəticələrinin kommersiyalaşdırılması üçün bir vasitə olmalıdır, daha çevik idarəetmə mexanizmlərindən istifadə edilməklə texnologiyaların tətbiqinə, elmi-tədqiqat nəticələrinin kommersiyalaşdırılmasına nail olunmalı, bütün fəaliyyət cənab Prezidentin iqtisadi sahədə həyata keçirdiyi islahatlar siyasəti ilə müəyyən edilən vəzifələrin icrasına xidmət etməyə yönəldilməlidir.

Əqli Mülkiyyət Agentliyi qeyd olunan vəzifələrin icrasına Müəllif Hüquqları Agentliyi kimi fəaliyyət göstərdiyi dövrdə başlamışdır. Misal kimi Müəllif Hüquqları Agentliyi, Təhsil Nazirliyi və Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatının (ÜƏMT) birgə hazırladıqları “Universitet və elmi-tədqiqat institutlarında əqli mülkiyyət siyasəti üçün milli Layihə”ni göstərmək olar. Həmin Layihənin icrası ilə bağlı 2017-ci ildə Agentliyin iştirakı ilə Təhsil Nazirliyi və ÜƏMT arasında Birgə Bəyannamə imzalanmış və bir neçə beynəlxalq konfrans və seminar keçirilmişdir.

Həmçinin ÜƏMT-nin Baş direktoru cənab Frensis Qarrinin cari ilin 2018-ci il 4 – 6 iyun tarixlərində Azərbaycan Respublikasına rəsmi səfər Proqramı çərçivəsində “Bilik və innovasiya iqtisadiyyatına əqli mülkiyyətin dəstəyi” mövzusunda keçirilmiş beynəlxalq konfransı və “Qeyri–maddi aktivlər və qlobal dəyərlər zənciri: İqtisadiyyat innovasiyaların faydalarından necə yararlanır?” mövzusunda regional seminarı, universitet və elmi-tədqiqat institutlarında yaradılmış startapların nailiyyətlərini nümayiş etdirən sərgini qeyd etmək olar. Bu sərgidə 21 startap-layihə nümayiş etdirilmiş, onların 16-sı 7 yerli universiteti, 2-si özəl şirkəti, 3-ü AMEA-nı (Yüksək Texnologiyalar Parkı) təmsil etmişdir.

18 dekabr 2018-ci il tarixində ÜƏMT-nin Cenevrədəki mənzil-qərargahında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi münasibətilə Əqli Mülkiyyət Agentliyi, Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi, ÜƏMT və Beynəlxalq Telekommunikasiya İttifaqının birgə keçirdikləri “Azərbaycanda əqli mülkiyyətin inkişafı və onun regiona təsiri: innovativ və yüksək texnologiyalar üzrə startapların təqdimatı” mövzusunda beynəlxalq konfrans və Azərbaycanın innovativ və yüksək texnologiyalı startaplarına həsr olunan sərginin təşkil olunması da vacib tədbirlərdəndir.

Bununla yanaşı, Əqli Mülkiyyət Agentliyi əvvəlki ənənəvi olan mədəni irsin qorunması, müəllif hüquqlarının qorunması və təminatı, o cümlədən rəqəmli hüquqların idarə edilməsi və kontrafaksiya və piratçılığa qarşı mübarizə funksiyaları ilə yanaşı, yuxarıdakı amillər nəzərə alınmaqla yeni vəzifələrin yerinə yetirilməsinə - sənaye mülkiyyəti sahəsində aşağıdakı istiqamətlərdə tədbirlər həyata keçirilməsinə başlamışdır:

- İxtiraçılara dəstək məqsədilə beynəlxalq patent qeydiyyatı PCT sisteminin təşviqi və dövlət tərəfindən xərclərin bir qisminin ödənilməsi, həmçinin patent alınmasını sadələşdirən Patent Hüququ Müqaviləsinə (PLT) qoşulması;

- Universitetlərdə, elmi-tədqiqat institutlarında və KOS subyektlərində IP ofislərin yaradılması, onların texnologiyaların kommersiyalaşma ofislərinə (TKO) çevrilməsi;

- Elm və sənaye arasında bağlantı, ixtiraçılıq fəaliyyətinin keyfiyyətə artması və tətbiqi xarakter daşması üçün Texnologiyalara və innovasiyalara dəstək mərkəzləri və Texnologiyaların kommersiyalaşması və transferi mərkəzlərinin, o cümlədən Əqli Mülkiyyət Agentliyinin nəzdində yaradılması;

- “Made in Azerbaijan” brendinin təşviqi, “Əmtəə nişanlarının beynəlxalq qeydiyyatına dair Madrid Sazişi” çərçivəsində qorunan yerli əmtəə nişanlarının xərclərinin qismən dövlət hesabına ödənilməsi, kütləvi istehsal olunan və fərdi toxunan xalçalarımız üzərində Azərbaycana aid loqonun ilmələrlə toxunmasına dəstək verilməsi və qeydiyyata alınması.

Şəffaflığı təmin etmək, patent, əmtəə nişanlarının sifarişçiləri və ekspertiza və digər xidmət aparanlarla kontaktsiz münasibət qurmaq məqsədilə ASAN tipli “Patentlərə, Əmtəə Nişanlarına Açıq Hədəf” “PƏNAH” rəqəmli informasiya sisteminin yaradılması işlərinə başlanmışdır.

Əqli mülkiyyət (patent) sistemi qarşısında duran əsas vəzifələr və onların yerinə yetirilməsi istiqamətləri aşağıdakı sxemdə təsvir olunmuşdur.

1. Əqli mülkiyyət və iqtisadi inkişafıla bağlı dövlət başçısı İlham Əliyevin iqtisadiyyat sahəsində islahatların aparılmasına dair fərman və sərəncamlarından irəli gələn vəzifələrin icrası. Ölkəmizdə aparılan iqtisadi islahatlar çərçivəsində elmi tədqiqat nəticələrinin praktiki tətbiqi və kommersiyalaşdırılması, universitetlərdə və elmi tədqiqat müəssisələrində aparılan tədqiqat işlərinin nəticəsi olaraq yaradılan yüksək texnologiyaların iqtisadiyyatda tətbiqi üçün əlverişli şəraitin yaradılması və iqtisadi səmərəsinin artırılması üzrə ölkəmizdə aparılan işlərə dəstək məqsədi ilə il ərzində kreativ iqtisadiyyat, əqli mülkiyyətin iqtisadi inkişafda rolu, texnologiyaların transferi və kommersiyalaşmaya dəstək mərkəzlərinin yaradılması və s. istiqamətlərində iş aparılmış, bu mövzuları əhatə edən 7 (onlardan 4-ü beynəlxalq, 3-ü milli) konfrans, regional seminar keçirilmiş, universitetlərdə və elmi-tədqiqat müəssisələrində yaradılan yeni startaplar arasından seçilmiş uğurlu startapların nailiyyətlərini nümayiş etdirən 2 sərgi təşkil olunmuşdur.

“Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyası”nda nəzərdə tutulan aidiyyəti vəzifələrin icrası ilə əlaqədar Azərbaycanda ilk dəfə olaraq keçirilmiş beynəlxalq “İnnovasiya həftəsi” çərçivəsində “İnnovasiyalı inkişafda əqli mülkiyyətin qorunması məsələləri” mövzusunda konfrans təşkil edilmiş, ölkəmizdə innovasiyalara yönələn əqli mülkiyyət siyasətinin məqsədləri açıqlanmışdır.

“Azərbaycan Respublikasında ağır sənaye və maşınqayırmanın inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”nin aidiyyəti üzrə icrası ilə əlaqədar, “Milli brendlərimizi qoruyaq (Milli brendlərin hüquqi qorunması və onların müəllif-hüquq nöqtəyi-nəzərindən qeydiyyatı)”, “Qlobal innovasiya indeksi”, “Kreativ iqtisadiyyat və kiçik və orta sahibkarlığın innovasiyalı inkişafı”, “İnnovasiyalı inkişaf və əqli mülkiyyət”, “İT-İP:Əqli mülkiyyətin gələcəyinə baxış” və s. kitabçalar hazırlanaraq və yenidən işlənərək təkrar çap edilmiş, il ərzində keçirilmiş tədbirlərdə iştirakçılara və maraqlı şəxslərə paylanmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin digər sahələr üzrə fərman və sərəncamlarından irəli gələn aidiyyəti vəzifələrin icrası diqqət mərkəzində saxlanmış, 2018-ci ilin Cümhuriyyət ili elan edilməsi haqqında 10 yanvar 2018-ci il tarixli Fərmanından irəli gələn aidiyyəti vəzifələrin icrası çərçivəsində bir sıra tədbirlər görülmüş, o cümlədən 3 konfrans təşkil olunmuş, bu tədbirlərdə Azərbaycan xalqının zəngin dövlətçilik tarixinin şanlı səhifəsi olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması, onun gördüyü böyük işlər barədə danışılmış, Cümhuriyyətin fəaliyyətinə, onun qurucularının xatirəsinə xalqımızın böyük hörmət və ehtiramla yanaşdığı vurğulanmış, dövlətimizin bugünkü uğurları barədə məlumat verilmişdir.

ÜƏMT üzv-dövlətlərinin 24 sentyabr–2 oktyabr tarixlərində Cenevrədə keçirilmiş Baş Assambleyasının 58-ci toplantısı çərçivəsində təşkil edilmiş mədəni tədbirdə Azərbaycanın müasir, ənənəvi mədəni irsindən qaynaqlanan coğrafi göstəriciləri nümayiş etdirilmişdir.

2. Qanunvericilik və normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi. Hesabat ilində ölkəmizdə aparılan islahatlar çərçivəsində müvafiq qanunlara dəyişikliklər edilməsi barədə 8

qanun qəbul edilmiş, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin əqli mülkiyyət sahəsi ilə bağlı 16 fərmanı və 7 sərəncamı imzalanmış, Nazirlər Kabinetinin Əqli Mülkiyyət Agentliyinin fəaliyyət sahəsinə aid 14 qərarı qəbul olunmuşdur.

2018-ci il iyunun 5-də Bakı şəhərində “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Ümumdünya Əqli Mülkiyyət Təşkilatı arasında Anlaşma Memorandumu” imzalanmış, Memorandum Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 iyul 2018-ci il tarixli 221 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası ÜƏMT-nin “Dərc olunmuş əsərlərin kor, görmə qüsurlu və ya çap məhsullarını oxumaqla bağlı başqa əlilliyi olan şəxslər üçün əlçatanlığını asanlaşdırmağa dair Məraş Müqaviləsi”nə müvafiq bəyanatlarla qoşulmuşdur. Müqavilə Azərbaycan Respublikasına münasibətdə 24 dekabr 2018-ci il tarixdən qüvvəyə minmişdir. Müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş yeni hüquqi çərçivə kor və digər görmə əlilliyi olan şəxslərin elm, ədəbiyyat və incəsənət əsərlərindən istifadəsinə beynəlxalq səviyyədə təminat verir, belə şəxslər üçün əsərlərin əlçatımlı formatlarda çatışmazlığının aradan qaldırılmasına və bu nüsxələrin transsərhəd mübadiləsinə imkan yaradır.

3. Əqli mülkiyyət siyasəti və təhlil. Hesabat ilində sənaye mülkiyyəti sahəsindəki mövcud vəziyyət təhlil edilmiş, bu sahədə bir sıra çatışmazlıqlar və problemlər aşkara çıxarılmışdır. Müəyyən edilmişdir ki, ixtiralar, faydalı modellər, sənaye nümunələri və əmtəə nişanlarının ekspertizasını həyata keçirən, sənaye mülkiyyəti obyektlərinə əqli mülkiyyət hüququnu müəyyən edən strukturun - Patent və Əmtəə Nişanları Mərkəzinin (PM) bu sahədə innovasiyalara yönələn siyasəti formalaşmamış, qurum son illər təsərrüfat subyektini kimi yalnız öz maraqları çərçivəsində fəaliyyət göstərmişdir.

Bununla yanaşı, son 8 ildə ixtiralara patent sifarişlərinin, patentlərin verilməsi və digər mütləq göstəricilər təhlil edilmiş və əksər göstəricilər üzrə azalmanın olduğu aşkar edilmişdir. Qüvvədə olan patentlərin sayının azalması (2010-cu ildə - 496, 2017-ci ildə - 236) ixtiraçıların patentlərin qüvvədə olmasına marağının olmaması və mövcud patentlərə bazar tələbatının zəif olmasını göstərir. Bununla əlaqədar, beynəlxalq praktikada qəbul edilmiş ən müasir indikator və göstəricilər vasitəsi ilə sahənin səmərəliliyi ölçülmüş və təxirəsalınmaz tədbirlər planı hazırlanmış, həmçinin PM-nin fəaliyyətini qiymətləndirmək üçün qabaqcıl dünya praktikasına əsaslanan indekslər (göstəricilər) sistemi (ixtira və patent fəallığı (aktivliyi) əmsalı, ixtira və patent özünü təminat etməsi əmsalı, ixtira və patent asılılığı əmsalı, ixtira və patent yayılması əmsalı, ixtira potensialının reallaşması əmsalı) yaradılmış, patent sistemi qarşısında duran əsas məqsəd və vəzifələr və bununla bağlı fəaliyyət istiqamətləri müəyyən edilmişdir və hazırda bu vəzifələrin yerinə yetirilməsi istiqamətində işlər həyata keçirilir.

4. Əqli mülkiyyətin kommersiyalaşması və texnologiyaların transferi. Dövlət başçısının müvafiq Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş ölkəmizdə informasiya cəmiyyətinin inkişafı üzrə Tədbirlər planına uyğun olaraq, Agentlik innovativ inkişafa və texnoloji nəticələrin tətbiq olunması üzrə imkanların yaradılması, texnologiyaların kommersiyalaşmasına və transferinə dəstək verilməsi istiqamətlərində aparılan işlərə dəstək verilməsi məqsədi ilə bir sıra tədbirlər görülmüş, ilkin mərhələdə bu sahədə aparılan işlərin koordinasiya edilməsi məqsədi ilə Agentliyin struktur bölməsi kimi “Texnologiya transferi və kommersiyalaşmaya dəstək” şöbəsi yaradılmış, elm və sənaye arasında bağlantı, qarşılıqlı sifariş və təklif münasibətlərinin yaradılması, ixtiraçılıq fəaliyyətinin keyfiyyətinin artırılması, texnologiyaların kommersiyalaşdırılması və transferi və innovasiyalara dəstək mərkəzlərinin yaradılması və s. istiqamətlərdə iş aparılmış, o cümlədən sahə üzrə bir sıra beynəlxalq təcrübələr və modellər təhlil edilmiş, nəticələri nəzərə alınmaqla Əqli Mülkiyyət Agentliyinin tabeliyində yaradılması planlaşdırılan Texnologiyaların Kommersiyalaşması və Transferi Mərkəzinin (TKTM) biznes-layihəsi hazırlanmış, onun əsas fəaliyyət istiqamətləri müəyyən olunmuşdur. Bununla bağlı Nazirlər Kabinetinə təqdim edilmək üçün təkliflər paketi hazırlanmışdır.

5. Əqli mülkiyyət hüquqları obyektlərinin qeydiyyatı. Hesabat ilində əqli mülkiyyət hüquqları obyektləri barəsində daxil olmuş iddia sənədlərinin qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada ekspertizası və əqli mülkiyyət hüquqları obyektlərinin dövlət qeydiyyatı üzrə aşağıdakı istiqamətlərdə tədbirlər görülmüşdür:

5.1. İxtira, faydalı model, əmtəə nişanı, sənaye nümunəsi və coğrafi göstəricilərə dair daxil olmuş iddia ərizələrinə baxılması və nəticələri. Hesabat ilində Əqli Mülkiyyət

Agentliyinə ixtiraya dair 171, faydalı modelə dair 41 iddia sənədi, 16 beynəlxalq iddia sənədi (PCT) və 39 Avrasiya iddia sənədi daxil olmuşdur.

İddia sənədlərinin ekspertizası nəticəsində 20 Avrasiya iddia sənədi, 14 PCT iddia sənədi, 145 müsbət nəticə haqqında bildiriş, 53 ilkin ekspertiza sorğusu, 5 iddia sənədi üzrə kargüzarlığın dayandırılması haqqında bildiriş, 2 baxılmaqdan imtina haqqında bildiriş, 14 müxtəlif növ bildiriş göndərilib, 182 axtarış aparılıb.

Mahiyyətə ekspertiza üzrə: 172 sorğu, iddia sənədi barəsində məlumatın dərci haqqında 99 qərar, patent verilməsindən imtina haqqında 6 qərar, patent verilməsindən imtina haqqında 3 bildiriş, kargüzarlığın dayandırılması haqqında 46 bildiriş, 33 müxtəlif növ bildirişlər, iddia sənədinin dəyişilməsi haqqında 10 bildiriş göndərilmişdir. Bununla yanaşı, milli qeydiyyat proseduru üzrə əmtəə nişanlarına dair 1807, sənaye nümunələrinə dair 40 və coğrafi göstəricilərə dair 5 iddia ərizəsi daxil olmuşdur.

Əmtəə nişanlarının beynəlxalq qeydiyyatına dair Madrid Sazişi və ona dair Protokol çərçivəsində daxil olan bildirişlərin sayı 2639 olmuşdur. Hesabat dövründə 3041 iddia sənədi üzərində ekspertizası aparılmışdır. Onlardan 214 əmtəə nişanının qeydiyyatına dair ilkin imtina qərarları tərtib edilərək ÜƏMT-yə göndərilmişdir. Yerli iddiaçılar tərəfindən əmtəə nişanlarının beynəlxalq qeydiyyata dair 8 əmtəə iddia sənədi ilə müraciət daxil olub. Onlardan 4 əmtəə nişanının ilkin ekspertizası aparıldıqdan sonra ÜƏMT-yə göndərilib, 4 əmtəə nişanı hal-hazırda ilkin ekspertiza mərhələsindədir.

Haaqa sistemi vasitəsi ilə Sənaye nümunələrinin beynəlxalq qeydiyyatına dair 130 bildiriş sənədləri daxil olmuşdur. Onlardan 111-nin üzərində ekspertiza başa çatdırılaraq müsbət qərar qəbul edilmişdir. 2 sənaye nümunəsinin qeydiyyatına dair imtina qərarı qəbul edilərək Beynəlxalq Büroya göndərilmişdir. Hal-hazırda 17 bildiriş üzrə ekspertiza işləri davam etdirilir.

5.2. Sənaye mülkiyyəti obyektlərinin qeydiyyatı və reyestrə daxil edilməsi. 2018-ci il ərzində sənaye mülkiyyəti obyektlərinin qeydiyyatı və reyestr şöbəsinə 2973 müraciət və ərizə daxil olmuşdur. Sənaye mülkiyyəti obyektləri üzrə Dövlət reyestrində ixtiralara dair 64 patent qeydiyyata alınmışdır. Onlardan 54-ü milli, 10-u xarici hüquqi şəxslərə məxsusdur. Faydalı modellərə dair 16 patent qeydiyyata alınmışdır. Onlardan 15-i milli, 1-i xarici hüquqi şəxslərə məxsusdur. Sənaye nümunələrinə dair 24 patent qeydiyyata alınmışdır. Onlardan 11-i milli, 13-ü xarici hüquqi şəxslərə məxsusdur.

Müvafiq Dövlət reyestrində 1070 əmtəə nişanı qeydiyyata alınmışdır. Onlardan 720-si milli, 350-si xarici fiziki və hüquqi şəxslərə məxsus olmuşdur.

Təqdim olunan cədvəllərdə 2018-ci ildə ixtiraya dair qeydiyyatdan keçmiş patentlər, faydalı modelə dair qeydiyyatdan keçmiş patentlər və onların Beynəlxalq patent təsnifatının sinifləri üzrə paylanması, sənaye nümunəsinə dair qeydiyyatdan keçmiş patentlər və onların Sənaye nümunələrinin beynəlxalq təsnifatının sinifləri üzrə paylanması göstərilmişdir.

BPT-nin bölməsi		İxtiralara dair patentlərin sayı	
		2018	
		milli	xarici
A	İnsanın həyati tələbatların təmin edilməsi	8	2
B	Müxtəlif texnoloji proseslər	3	1
C	Kimya və metallurgiya	33	1
D	Toxuma mallar və kağız	-	-
E	Tikinti, mədən işləri	3	5
F	Mexanika, işıqlandırma, isitmə, mühərriklər və nasoslar, silah və döyüş sürsati, partlama işləri	3	-
G	Fizika	3	-
H	Elektrik	1	1
Cəmi		54	10

BPT	Faydalı modellərə dair patentlərin sayı	
	2018	
	milli	xarici
A	6	1
B	2	-
C	-	-
D	-	-
E	1	-
F	3	-
G	2	-
H	1	-
Cəmi	15	1

SNBT	Sənaye nümunələrinə dair patentlərin sayı	
	2018	
	milli	xarici
06	-	1
09	3	4
15	-	1
21	-	1
23	-	4
25	8	1
32	-	1
Cəmi	11	13

Coğrafi göstəricilər üzrə istifadə hüquqlarına dair 12 şəhadətnamə milli hüquqi şəxsin adına qeydiyyatda alınmışdır.

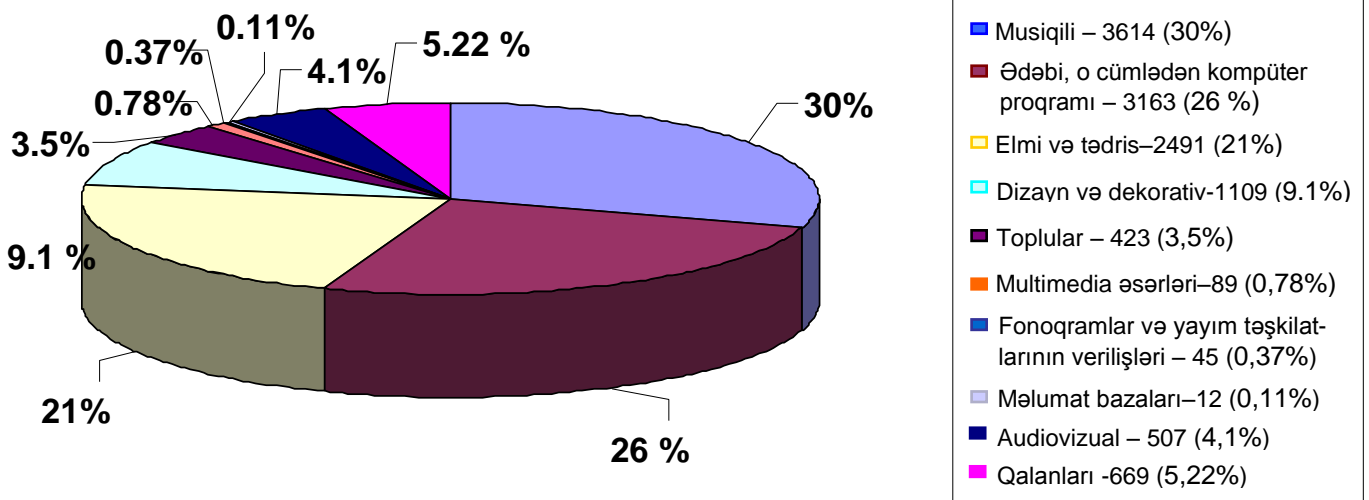
Patentlərin qüvvədə olma müddətinin uzadılması barədə 246, şəhadətnamələrin qüvvədə olma müddətinin uzadılması barədə 586, əmtəə nişanlarına dair 270 və patentlərə dair dəyişikliklər edilməsi haqqında 5 bildiriş qeydiyyatda alınmış, 11 dublikat, 38 çıxarış verilmiş, 670 bildiriş göndərilmişdir.

Sənaye mülkiyyəti obyektləri üzrə 95 müqavilə qeydiyyatda alınmışdır. Onlardan 82-si əmtəə nişanları üzrə hüquqların, 1-i ixtira üzrə hüquqların verilməsinə, 12-si əmtəə nişanları üzrə istifadə hüququna dair lisenziya verilməsinə aiddir.

Sənaye mülkiyyəti obyektlərinin hüquqi statusu və onlar haqqında sonrakı dəyişikliklər, müəlliflər, iddiaçılar və hüquq sahibləri haqqında, sənaye mülkiyyəti obyektlərinə dair hüquqların, onlardan istifadəyə dair lisenziya müqavilələrinin verilməsi və bu sahəyə dair digər reyestrə daxil edilmiş məlumatlar “Sənaye Mülkiyyəti” rəsmi bülletenində dərc edilmişdir.

5.3. Müəllif hüquqları obyektlərinin qeydiyyatı və reyestrə daxil edilməsi. İl ərzində 333 müəllifin 568 əsəri qeydiyyatdan keçirilmiş və əsərin qeydiyyatı haqqında 574 Şəhadətnamə verilmişdir, o cümlədən “Elektron xidmət” bölməsi vasitəsi ilə müəlliflərin 21 müraciəti əsasında 16 əsər qeydiyyatdan keçirilmiş və əsərin qeydiyyatı haqqında 16 Şəhadətnamə verilmişdir. Bununla yanaşı, hesabat ilində 15 müqavilə qeydiyyatdan keçirilmişdir. Əsərlərin rəsmi qeydiyyatının tətbiq edildiyi 1996-cı ildən 2019-cu il 1 yanvar tarixinədək Agentlikdə bütövlükdə 12122 əsər və əlaqəli hüquqların obyektləri, o cümlədən “Elektron xidmət” bölməsi vasitəsi ilə 97 müəllifin 193 əsəri qeydiyyatdan keçirilmişdir.

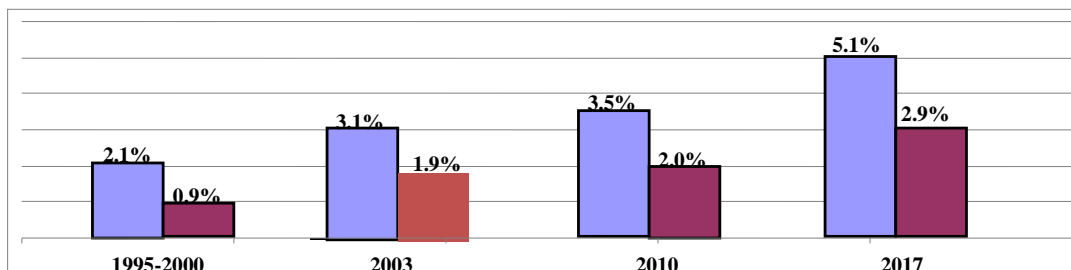
1996-2018-ci illərdə qeydiyyatdan keçirilmiş əsərlərin ümumi sayı (faizlə)
(on-line qeydiyyat daxil olmaqla)

6. Kreativ iqtisadiyyat. Hesabat dövründə müəllif hüququna əsaslanan kreativ sənayenin 2017-ci il üzrə milli iqtisadiyyat sahələrinə dair faktiki statistik göstəriciləri və dövlət büdcəsi rəqəmləri təhlil edilmiş, müəllif hüququna əsaslanan milli iqtisadiyyat

sahələrində istehsalın həcmi müəyyən olunmuş və bu sahələrin ölkə üzrə ümumi daxili məhsulda xüsusi çəkisi hesablanmışdır. Müəyyən edilmişdir ki, ÜDM-də müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlara əsaslanan kreativ sənayenin payı getdikcə artmaqdadır. Son 10 ildə ölkənin ÜDM-də müəlliflik hüququna əsaslanan kreativ sənayenin payı 2007-ci ildə 3,2%-dən 2018-ci ilin 1 yanvarına olan vəziyyətə görə 5,1%-ə çatmış və hazırda inkişaf etmiş ölkələr səviyyəsindədir. 2017-ci ildə Azərbaycanda müəlliflik hüququna əsaslanan sahələrdə istehsalın həcmi 3549,1 mln. manat təşkil etmişdir.

Azərbaycanın müəlliflik hüququna əsaslanan industriyasının və əsas müəlliflik hüququnun (əsas sahələr) ÜDM-də payı

Qeyd: Qrafik 2018-ci il 1 yanvara olan vəziyyəti göstərir. 1-ci sütun müəlliflik hüququna əsaslanan sənayenin ÜDM-də xüsusi çəkisini, 2-ci sütun isə müəlliflik hüququnun əsas istehsal sahələrinin xüsusi çəkisini göstərir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 13 iyul tarixli 2199 nömrəli Fərmanının aidiyyəti üzrə icrasının təmin edilməsi məqsədi ilə yaradılmış Biznes mühiti və beynəlxalq reytinglər üzrə Komissiyanın "Texnologiya və innovasiyalar" işçi qrupuna əqli mülkiyyətə aid indikatorlar üzrə ölkəmizin beynəlxalq reytinglərinin yaxşılaşdırılması üçün təkliflər hazırlanaraq təqdim edilmiş, ölkəmizdə innovasiya infrastrukturunun əsas elementlərinin inkişaf etdirilməsi və ixtiraçılıq fəaliyyətinin keyfiyyətinin artırılması istiqamətlərində işlər görülmüşdür.

Bununla yanaşı, beynəlxalq təşkilatların hesabatları, o cümlədən Dünya İqtisadi Forumunun 2018-ci il üçün nəşr olunan Qlobal Rəqabətlik İndeksi üzrə Hesabatı təhlil edilmişdir. Forumun açıqladığı GCI-2018 üzrə ölkələrin rəqabətqabiliyyətlilik reytinginə görə, "Təsisatlar" mövqeyində "Əqli mülkiyyətin qorunması" göstəricisi üzrə Azərbaycan 4.8 bal yığaraq 36-cı yeri tutur və MDB dövlətləri arasında liderdir.

Əqli mülkiyyətlə əlaqəli "İnnovasiya" mövqeyi üzrə Azərbaycan 71-ci, "Patent ərizələri" və "Əmtəə nişanlarına ərizələr" göstəricilərinə görə müvafiq olaraq, 87-ci və 101-ci yerləri tutur. Hazırda bu sahələrdə fəallığın yüksəldilməsinə yönəlmiş tədbirlər həyata keçirilir.

7. Əqli mülkiyyət hüquqlarının təminatı və əqli mülkiyyət mədəniyyətinin formalaşdırılması tədbirləri çərçivəsində 10-11 sentyabr 2018-ci il tarixlərində Əqli Mülkiyyət Agentliyi, ABŞ-ın Ticarət Departamenti Kommersiya Hüququnun İnkişafı Departamenti, ABŞ-ın Bakıdakı Səfirliyi və Ədliyyə Akademiyasının birgə təşkilatçılığı ilə "Əqli mülkiyyət mübahisələrinin həlli" mövzusunda hakimlər üçün təlim keçirilmiş, bu sahədə mövcud olan beynəlxalq hüquqi mexanizmlərin təsirliliyi və tətbiqi üsulları, əqli mülkiyyət hüquqlarının təminatı, o cümlədən piratçılığa və kontrafaktçılığa qarşı mübarizə sahəsində Azərbaycan və ABŞ təcrübəsi barədə məlumat verilmişdir. Təlimdə birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin ümumi və ixtisaslaşmış hakimlərindən 19 nəfər iştirak etmişlər.

Proqram təminatı sahəsində "Microsoft" şirkəti ilə əməkdaşlıq davam etdirilmiş, Agentliyin və şirkətin nümayəndələrindən ibarət işçi qrupun görüşləri keçirilmiş, kompüter piratçılığına qarşı mübarizə tədbirləri koordinasiya edilmişdir.

Agentliyin 960 nömrəli "Qaynar xətt"i və ictimai əsaslarla fəaliyyət göstərən "Hüquq məsləhətxanası" il ərzində müəlliflərin, digər hüquq sahiblərinin və sahibkarların istifadəsində

olmuş, onların əqli mülkiyyət məsələləri üzrə 1500-dən artıq müraciət və sorğusuna baxılmış, qaldırdıkları məsələlərin həllində, həmçinin iddia ərizələrinin tərtib edilməsində köməklik göstərilmiş, əqli mülkiyyət, o cümlədən sənaye mülkiyyəti obyektləri ilə bağlı müxtəlif məhkəmə instansiyalarında keçirilmiş 21 iş üzrə 40-dan çox məhkəmə iclasında iştirak edilmiş, dövlət, məhkəmə orqanlarının və hüquq sahiblərinin sorğuları əsasında müəllif-hüquq məsələləri ilə bağlı 20-dək ekspert rəyi hazırlanmış, maarifləndirmə tədbirləri keçirilmişdir.

Bununla yanaşı, struktur islahatları çərçivəsində Agentliyin İdarə Heyətinin sədrinin 12 noyabr 2018-ci il tarixli 109 nömrəli əmri ilə Əqli Mülkiyyət Agentliyində Apellyasiya şurası yaradılmış və tərkibi təsdiq edilmişdir. Şuranın fəaliyyəti dövründə daxil olmuş ərizələr üzrə bütün işlər (işlərin bəziləri birləşdirilib) baxılması üçün təyin edilmiş və buna dair bildirişlər göndərilmişdir. 2018-ci ildə Apellyasiya şurasına 119 müraciət daxil olmuşdur. Onlardan 118-i Apellyasiya şurasının funksional fəaliyyəti, 1-i isə əmtəə nişanının geniş tanınmış hesab edilməsi ilə bağlı qaydaların izah edilməsi ilə əlaqədar olmuşdur. Tam və ya qismən təmin edilmiş ərizələrin sayı 25, rədd edilmiş ərizələrin sayı 10, baxılmamış saxlanmış ərizələrin sayı (geri götürülmüş ərizə) 3, işə baxılması təxirə salınmış ərizələrin sayı 33 olmuşdur.

Görülən tədbirlər nəticəsində 2005-ci illə müqayisədə piratçılığın səviyyəsi kitab satışı sahəsində 61%-dən 25%-ə, audio-video məhsul bazarında 90%-dən 60%-ə, proqram təminatında 96%-dən 74%-ə düşmüşdür.

Maarifləndirmə tədbirləri. 2018-ci ildə hüquqi maarifləndirmə məqsədi ilə Agentliyin təşkilatçılığı və iştirakı ilə 10 beynəlxalq və milli tədbir keçirilmiş, universitetlərdə və elmi-tədqiqat institutlarında yaradılan startapların nailiyyətlərini nümayiş etdirən 2 sərgi təşkil olunmuş, KİV-lərdə 300-ə yaxın informasiya, maarifləndirici və təbliğat xarakterli material dərc edilmiş, TV və radio kanallarında çoxsaylı veriliş və süljetlər göstərilmiş, bu tədbirlərdə əqli mülkiyyət məsələlərinə dair 80-ə yaxın prezentasiya və məruzə edilmiş, Agentliyin fəaliyyət sahəsi üzrə müxtəlif adlarda ümumilikdə 1800 nüsxədən artıq kitab, kitabça, prezentasiya və digər maarifləndirici materiallar çap edilərək, tədbirlər zamanı təbliğat vasitəsi kimi paylanmış, həmçinin Agentliyin nəşrlərindən ibarət xüsusi sərgilər təşkil edilmişdir.

26 yanvar 2018-ci il tarixində Agentliyin və Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun birgə təşkilatçılığı ilə "İnformasiya cəmiyyətində müəlliflik və digər əqli mülkiyyət hüquqlarının mədəni, iqtisadi və hüquqi əhəmiyyəti" mövzusunda fərdi jurnalist yazıları müsabiqəsinin yekunlarına həsr olunmuş konfrans keçirilmiş, qaliblər mükafatlandırılmışlar.

Ənənəvi olaraq 23 aprel - "Ümumdünya Kitab və Müəlliflik Hüququ Günü" və 26 aprel - "Beynəlxalq Əqli Mülkiyyət Günü" 2018-ci ildə ölkəmizdə təntənəli şəkildə qeyd olunmuşdur.

8. Mədəni irsin qorunması, təbliği və erməni plagiatına qarşı mübarizə tədbirləri çərçivəsində 2018-ci il sentyabrın 25-də ÜƏMT-nin İsveçrənin Cenevrə şəhərində yerləşən mənzil-qərargahında "Mədəni yaxınlıq: fərqliliyin vəhdəti" mövzusunda mədəni tədbir keçirilmiş, zəngin mədəni irs nümunələrimizdən UNESCO-nun Mədəni İrs Siyahısına daxil edilən xalça, kəlağayı, dolma və paxlava nümayiş etdirilmiş, ölkəmizə aid xüsusi guşədə quraşdırılan monitorda Azərbaycan haqqında videoçarxlar göstərilmiş, milli suvenirlər paylanmışdır.

Mədəniyyət nümunələrimizin ermənilər tərəfindən mənimsənilməsi cəhdlərinə qarşı mübarizə tədbirləri çərçivəsində "Qədim mətnlər və klassik mənbələr erməni saxtakarlıqlarını və uydurmalarını ifşa edir" mövzusunda konfrans keçirilmiş, çoxsaylı çıxışlar edilmiş, "Qədim mətnlər və klassik mənbələr erməni saxtakarlıqlarını və uydurmalarını ifşa edir və ya "Armeniya" ərazisinin həqiqi sakinləri haqqında" Azərbaycan, rus və ingilis dillərində kitab hazırlanmış, erməni nümunələri kimi qələmə verilən xalq mahnılarımızın və müəllif əsərlərinin, o cümlədən "Aman Tello" xalq mahnısının Azərbaycan xalqına məxsusluğunu elmi, tarixi, etimoloji və hüquqi baxımdan təsdiq edən arayış hazırlanmış və KİV-lərdə yayılmış, erməni saxtakarlıqlarını ifşa edən "Erməniçilik uydurmaları digər xalqların hüquqlarına xələl gətirir", "Армянский геноцид" или армянский террор?", "Моральный террор: против нематериального и материального культурного наследия", "Öz-özünü təkzib edən "erməniçiliyin müəllif hüququ", "Erməni müəlliflərinin kitablarındakı uydurmalara "müəlliflik hüququ", "Fövqəladə hallar və əqli mülkiyyət hüquqları ilə qorunan mədəni dəyərlər" (Azərbaycan və ingilis dillərində), "Erməni yadelli nağılları" kitabı və "Gəldim, gördüm..., mənimsədim" kitabçası

(Azərbaycan, rus, ingilis və fransız dillərində) təkrar çap edilərək il ərzində Agentliyin keçirdiyi tədbirlərdə xarici qonaqlara, nümayəndələrə və tədbir iştirakçlarına paylanmışdır.

9. Elektron xidmətlərin təşkili. Hesabat ilində “Elektron xidmət” bölməsi vasitəsi ilə xidmətlər göstərilmiş, müəlliflərin 20 müraciəti əsasında 15 əsər qeydiyyatdan keçirilmiş və Əsərin qeydiyyatı haqqında 15 Şəhadətnamə verilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 18 dekabr 2018-ci il tarixli 537 nömrəli Qərarının 1-ci hissəsi ilə Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il 24 noyabr tarixli 191 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş 2 nömrəli əlavəyə - “Elektron xidmət növlərinin Siyahısı”na dəyişikliklər edilmiş və Əqli Mülkiyyət Agentliyi tərəfindən həyata keçirilən elektron xidmətlərin siyahısına daha 7 elektron xidmət əlavə edilərək, belə xidmətlərin sayı 12-yə çatdırılmışdır. Hazırda Patent və Əmtəə Nişanlarının Ekspertizası Mərkəzi və Respublika Elmi-Texniki Kitabxanasının göstərdiyi xidmətlərin bir hissəsinin Elektron Hökumət portalında fəaliyyət göstərməsi üzrə işlər aparılır və yaxın vaxtlarda bununla bağlı təkliflərin müvafiq qaydada təqdim edilməsi planlaşdırılır.

Bununla yanaşı, sənaye mülkiyyəti obyektlərinin qeydiyyatı ilə bağlı elektron xidmət vasitəsi ilə 1242 müraciət daxil olmuşdur.

10. Beynəlxalq əməkdaşlıq. Əqli mülkiyyət sahəsində fəal beynəlxalq əməkdaşlığın, o cümlədən ÜƏMT ilə əlaqələrin genişləndirilməsinə böyük önəm verilmiş, Agentliyin nümayəndə heyəti ÜƏMT üzv-dövlətlərinin Baş Assambleyasının Cenevrə şəhərində 24 sentyabr – 2 oktyabr tarixlərində keçirilmiş 58-ci toplantısında iştirak etmiş, nümayəndə heyətinin rəhbəri tədbirdə çıxış etmiş, Agentliyin nümayəndələri ÜƏMT-nin Hökumətlərarası və Daimi Komitələri çərçivəsində keçirilən tədbirlərin iştirakçısı olmuş, ÜƏMT çərçivəsində qəbul edilən beynəlxalq müqavilələrin hazırlanması və qəbul edilməsi prosesində iştirak etmişlər. Hazırda Azərbaycan Respublikası ÜƏMT-nin fəaliyyətinin həyata keçirilməsində xüsusi rola malik olan Koordinasiya Komitəsinin, həmçinin Proqram və Büdcə Komitəsinin üzvüdür. Azərbaycan nümayəndəsi “ÜƏMT-nin Müəlliflik Hüququna dair Müqaviləsi”nin Assambleyasının vitse-prezidenti vəzifəsində təmsil olunur.

ÜƏMT ilə qurulmuş hərtərəfli və faydalı əməkdaşlığın təsdiqi olaraq, bu nüfuzlu beynəlxalq təşkilatın Baş direktoru cənab Frensis Qarrinin 2018-ci il 4-6 iyun tarixlərində ölkəmizdə rəsmi səfər Proqramı çərçivəsində onun yüksək rütbəli dövlət rəsmiləri ilə görüşləri keçirilmiş, Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə ÜƏMT arasında əməkdaşlıq üzrə yeni Anlaşma Memorandumu imzalanmış, Memorandumun icrası ilə bağlı 2018-2021-ci illər üçün Fəaliyyət Planı müəyyən edilmişdir.

Hesabat ilində Avrasiya Patent Təşkilatının İnzibati Şurasının növbəti iclasında ölkəmizin namizədinin Avrasiya Patent İdarəsinin vitse-prezidenti vəzifəsinə təyin olunması barədə qərar qəbul edilmiş, Agentliyin nümayəndələri ölkə xaricində keçirilən 20-dən artıq beynəlxalq tədbirdə iştirak və çıxış etmiş, dövlətimizin beynəlxalq əlaqələri ilə bağlı 102 sənəd layihəsinə dair təklif və rəy hazırlanaraq müvafiq qaydada təqdim edilmişdir.